שמועה טובה

שבת קודש
פרשת
וירא
תשפ"ז

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה

פנינים יקרים

אאע"ה נתייירא שמא ע"י המילה יבדל מבני אדם ולא יוכל לפרסם אלקותו ית"ש כמקדם

"וירא אליו ה' באלוני ממרא" וגו' (יח א). **הבית ישראל** זי"ע אמר בשם אביו **האמרי אמת** זי"ע על דברי המדרש שאאע"ה הלך לבקש עצה על המילה מחבריו, ואי' במדרש שאמר להם, שלפני המילה הייתי יכול להחזיר בתשובה את האנשים, האם אוכל גם לאחר המילה לעסוק בכך. ואז אמר לו הקב"ה, אתה תמול ואני אבא אליך. כי ענייני של אאע"ה היה לפרסם שמו ית' בעולם, כמ"ש החת"ס בהקדמת יו"ד, נבואה השאיר לחנוך, הוא לא נתנבא כי הוא ביקש להתעסק עם אנשים ולא להבדל מהם. וזו היתה יראתו שמא ע"י מצות היראה יהיה פרוש ונבדל מבני האדם ולא יוכל לפרסם שמו ית' לכל, כי הוא יוצא מבחי' ז' לבחי' ח' למעלה מהטבע ומהנהגת העולם. ושמע העצה מחבריו שכיון שציוה הקב"ה, כן צריך לעשות. ותיכף שראה שגם לאחר המילה גם באים לביתו ג' ערביים, פרצה שמחה בלבו ושכח מהשכינה הק' ומכל מדרגות דביקותו, ורץ אל האורחים. כי כל המערכה שלו בעולם אינו השגות עליונות אלא להשרות שכינתו ולגלות מלכותו בעולם, כיון שראה ג' אנשים בביתו, שכח הכל ורץ אליהם.

כתב **הדברי ישראל ממוז'יץ** ששמע מזקנו הרה"ק **רבי יחזקאל קוזמיר** ששמע **מהיהודי הקדוש** זי"ע, שיש להקב"ה ג' מלאכים גדולים ששלח אותם לאאע"ה, מיכאל גבריאל ורפאל, והרי יש להם תפקיד למעלה בשמים, והם ממרכבת עולם היצירה, וכן יש בעולם הבריאה, וא"כ כששלח אותם מלמעלה, הרי אין מלאך אחד עושה שתי שליחויות, וכשיש להם שליחות לבשר לשרה ולרפאות אברהם, א"כ מי עושה עבודתם למעלה בשמים? ותירץ **היהודי הקדוש** שבאותה שעה השלים אאע"ה את עבודת המלאכים למעלה, כי מלאך אינו עושה שני שליחויות, אך יהודי יכול לעשות כמה שליחויות כאחד. וראיה לדבר שהרי מיכאל מלאך האהבה וגבריאל מלאך היראה, ואילו יהודי יכול באותה שעה הן לאהוב את ה' והן לירא מפניו, והגם שאין עושים מצוות חבילות חבילות.

"וירא אליו ה' באלוני ממרא" וגו'. וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וגו' (יח, א). "אמרו חז"ל (שבת ל:) 'אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה', והכא, אדרבא, היה מצטער ביסורי המילה, ועוד שהוציא חמה מנרתיקה ולא עברו עוברים ושבים, כפירש"י, וה' רצה להתראות אליו, והוא לא יכול לראות ולהשיג כי אם על ידי שמחה של מצוה, על כן: 'וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים' - אורחים עומדים, שמח שמחת מצוה, ומיד 'וירא' השכינה שנתגלה אליו". "והנה, לפנים כשראה השכינה נפל על פניו, קודם שנימול, **כפירש"י** לעיל פרשת לך לך (יז, ג), אבל עתה 'וירא' השכינה ולא נפל, כי אם 'וירץ לקראתם מפתח האהל' ולא נפסקה מראית השגתו, על כן: 'וישתחו ארצה' להודות לה' על השגה חדשה שנתחדש לו עתה, על דרך 'וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם' (ויקרא ט, כד)". (תורת משה לה'חתם סופר' זי"ע)

בבית יעקב (להרה"ק רבי יעקב אהרן מאלכסנדר זי"ע): גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה (שבת קכז.). כי שמעתי בשם **המגיד מלובלין** ז"ל: "כבד את ה' מהונך" (משלי ג, ט) - אל תקרי מהונך אלא מגרונך (ראה תנחומא פר' ראה אות יב; רש"י משלי ג, ט), ירצה, כי "עולם חסד יבנה" (תהלים פט, ג), ולזה "לא יחדל אביון מקרב הארץ" (דברים טו, יא), וממונו של עני מופקד אצל עשיר, ובזה מובן "גזילת העני בבתיכם" (ישעי' ג, יד). ובמעשה העשיר בצדקתו עדיין לא ניכר כל כך כבוד שמים, כמו אם איש נותן מלחמו לדל אחר, בזה ניכר כבוד שמים שהוא בלתי לבדו יתברך, וזהו: "אל תקרי מהונך אלא מגרונך", שמקמץ מלחמו אשר הכין לגרונו, ודברי פי חכם חן. וזה יש לרמז "גדולה הכנסת אורחים יותר [כמו וביותר] מהקבלת פני השכינה", כי עני נקרא פני השכינה, על דרך "ואת דכא ושפל רוח" (ישעי' נז, טו) ודרשו (סוטה ה.) "ואתי דכא" כו', ורצונו לומר, אם הכנסת אורחים הוא מעני הוא יותר גדול כנ"ל.

"ויאכלו" (יח ח). **וברש"י** נראו כמו שאכלו מכאן שלא ישנה אדם מן המנהג. - שח הרה"ק **הרי"מ מגאסטינין** זצ"ל (הובא בשיח שרפי קודש) ואמר: בזה"ל "אין קאצק האט מען מעהר מחמיר גיווען אויף א מנהג ווי א אויף א דין". (ראה מנחות דף ל"ב ע"א). ואני אומר הפי' 'מנהג ישראל תורה' ע"ד מאמרם ז"ל (שמו"ר פכ"ח) ביקשו מלאכי השרת לפגוע במשה עשה הקב"ה לו דמות אאע"ה זה שאכלו ושתו אצלו כו'. **ופירש"י** ז"ל בפ' מה שהמלאכים אכלו אצל אאע"ה משום שלא ישנה אדם מן המנהג. א"כ נראה שמזה המנהג קבלו ישראל את התורה. וזהו מנהג ישראל תורה - זכו לקבלת התורה.

המשבר את טבעו סגולה לבנים

"ויאמרו אליו איה שרה אשתך" (יח ט). נקוד על איו דאליו ששאלו גם אותה על אברהם. והקשה **בכתב סופר** וצריך להבין למה שאלו עליו הלא ראוהו עומד לפניהם,

וגם התשובה הנה באוהל אינה על איו. וי"ל בדרך צחות, עפ"י אמרם ז"ל (ב"מ פז.) 'אשה עיניה צרה באורחים', והנה שרה לא היו עיניה צרה הגם שטבע הנשים כך, אבל היא התחזקה נגד הטבע כדרך הצדיקים שמשנים טבעם. ולכן אמרו המלאכים איה שרה אשתך, כי היה להם הרבה לאכול, אמרו כמדומה שאשתך אינה בביתך והכנת לנו הרבה כפי רצונך. ואמר הנה היא באהל, כי אין עיניה צרה והיא מכניסה אורחים נגד טבע שבנשים. ואמרו א"כ "שוב אשוב" וגו', הגם שלפי טבעה אינה ראויה להוליד מ"מ ישלם לה ה' מדה כנגד מדה ששנתה טבעה ותלד בן וק"ל.

ושבת שמה

סיפר הרה"ק **רבי נחמי' אלתר** זצ"ל, פעם אחת שיגר אבי **השפת אמת** זי"ע לשבות אצל **רבי פינטשע** בשבת, (היה נוהג לשלוח מפעם לפעם את אחד מבניו לשבות במחיצתו של ש"ב הרה"ק **רבי פינטשע מפילץ** זי"ע), והוא בא ביום ה' לעת ערב, ואחר אכילת לילה שאכלו יחד ושיחות קדושות שסיפר לו היה בשמחה רבה, ואחר שהוא הלך לישון בחדר המיוחד לו שהי' סמוך לחדרו של **רבי פינטשע**, מאוחר בלילה קלטו אזניו של **רבי נחמיה** את קול הצדיק מפילץ, כשהוא מתהלך בחדרו אנה ואנה וממלמל תפילה: רבש"ע, יהי רצון שהקיגעל של ש"ק יהיה טוב 'דער קיגעל זאל גראטען עהר זאל זיין גוט', כי יש לי אורח יקר מאד על ש"ק, בנו של הרבי. ואח"כ אמר כד עייל שבתא: רבש"ע, קדושת השבת יכנוס בגופי ובביתי ובהמאכלים שיהיה בהם טעם של קדושת השבת. (קרני ראם נחלי אמונה עמ' קצד, לבם של ישראל עמ' שעג) [גליון כרמנו תשע"ו לך לך].

בענין זה עוד, כתב הגה"ק **רבי צבי הירש מדינאב** זיע"א (בעל הבני יששכר) בספרו **אגרא דפרקא** (אות כד) וז"ל: אמר הרה"ק **רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב** זצלה"ה, כשיצטרך האדם לפעול ענין שלא כטבע, דהיינו אם בטבע אינו מוליד, יעשה מצוה גדולה שלא כטבע ויפעל למעלה מן הטבע עכ"ל.

"ויאמרו ... איה שרה אשתך ויאמר הנה באהל" (יח, ט). **פירש"י**: 'הנה באהל' - צנועה היא. אי' במדרש שהמלאכים קטרגו על הבריאה עד שאמר להם הקב"ה הנה אני מראה לכם איך כן כדאי לברוא את האדם, לכו ורדו אל אאע"ה ותראו מהו אדם, אך לא השיגו מעלת אאע"ה, ויובן ע"פ מעשה שסיפר **הבית ישראל** שהיה עם הרה"ק **רבי יצחק'ל דרוהביטשער** אביו של הרה"ק **רבי מיכל זלאטשובער** זי"ע, **רבי יצחק'ל** היה נורא וקדוש, אך טמיר וגניז ולא הכירו בו מדרגותיו הנוראות כלל, פעם אחת התחבאו שני חסידיו לצפות ממקום מחבואם איך **שרבי יצחק'ל** לומד עם בנו **רבי מיכל'ע** בהיותו ילד קטן. כמובן שהרגיש **רבי יצח'קל** את שני הנשמות המתחבאים אחורי הארון. ותיכף התחיל ללמוד עם בנו חומש, ואז היה פרשת וירא. וכך פירש לבנו, 'איה שרה אשתך', כיון שהיה אאע"ה צדיק נסתר, ולא היה מראה את מדרגותיו לנבראים, בקשו החסידים המלאכים לדעת שמץ מני גדלותו ומעלותיו, ואמרו 'איה שרה אשתך', אולי נדבר עם הרבנית ונשאלה את פיה במעלת בעלה אברהם, כי נשים דעתן קלות ובקל יכולים להוציא מהם סודות, ותשעה קבין שיחה להם. ואז אמר להם אברהם אבינו 'הנה באהל', גם ממנה לא תוכלו לדעת כלום, כי היא צנועה באהל, כמ"ש **רש"י** מתוך צניעותה לא תוכלו לשאול ממנה את מדרגת הצדיק בעלה. החסידים הבינו מתוך דבריו, ששוב לא יוכלו לעלות על מדרגתו הנוראה של רבם. ("קובץ בית דל'")

עוד כמה מילין יקירין בזה ביאר הגאון **רבי ברוך שמעון שניאורסון** זצ"ל, בהספדו על חותנו מרן **הגאון מטשעבין** זצ"ל אמר דברים דלהלן (ברכת שמעון, מועדים וזמנים): הייתי אצל כבוד **חותני** זצ"ל וכעשרים שנה לא זזה ידי מידו הגדולה, וכנהוג היו לי מה לספר עובדות מחיי מרן זצ"ל, אך כשם שבחיים חיותו סלד מרן זצ"ל מפרסום מעשיו שהיו צנועים וחבויים, אינני רוצה גם עתה לתת פרסום לעובדות שאולי אין זה לרצונו, ואומר לכם אמירה נאה שהיה אומר מרן זצ"ל. כשהמלאכים באו לאברהם, שאלו 'איה שרה אשתך', ואברהם השיב 'הנה היא באהל', ומפרש רש"י 'אשה צנועה היא וכו'', מהי כוונת השאלה והתשובה בזה. ואמר, כי המלאכים ששמעו את גודל ערכו של אברהם אבינו ע"ה וחשיבותו בעולמות העליונים, חשבו כי בבואם לביתו יראו ממנו מעשים גדולים ונוראים, ומה מאד הופתעו בראותם מעשים טובים רגילים הכנסת אורחים וכו', וכי זה מצדיק את הגדלות ששיערו הם על מדרגת אברהם, לכן אמרו בודאי הנה מסתיר הוא את מעשיו מאתנו נלך נא לחקור אצל אשתו וממנה כבר נדע הכל, והשיב אברהם הנה היא באהל צנועה היא וגם ממנה לא תדעו כלום, **כי אדם צנוע מדריך כבר את בני ביתו שגם הם לא יפרסמו מעשיו.**

כשנתבונן בדבר, אולי נמצא בכאן כוונה עמוקה יותר, המלאכים בהיותם כל כולם רוחניות, יכולים להתפעל רק ממעשים גדולים כהעקידה וכדומה, שהאדם מתעלה על כל רגשותיו האנושיים ועבודתו אז להשם כעבודת המלאך, אבל אינם יכולים להבין הגדלות שבמעשים הקטנים שברציפות עשייתם יוצרים ובונים את האדם השלם, 'והיה עקב תשמעון' שדרשו חז"ל אלו המצוות קלות שאדם דש בעקביו, העקביות בקיום דרכיו בתורה ועבודה בכל מצב ובכל זמן היא הגדלות, שהם המלאכים לא מבינים את זה, אבל אנו בני אדם המבינים היטב להרגשות בני תמותה איך הם נתונים להשפעת מצב הרוח מכל התרגשות הבאה על האדם, אנו יודעים להעריך כי עקביות איתנה זו היא הגדלות הכי גדולה של האדם הגדול.

"ויהי כאשר התעו אותי אלקים מבית אבי" (כ יג). **וברש"י - ואונקלוס** תרגם מה שתירגם. מדוע אין **רש"י** מפרט מה שתרגום אונקלוס אומר, כפי שהוא נוהג לומר? כמו כן מה משמעותן של המילים "תרגם מה שתרגם"? ביאור נפלא אומר **המהר"ם שפירא** זצ"ל, (ניצוצי אור המאיר) דהנה האדם המושלם מקיים תמיד את אשר הוא דורש ומלמד לאחרים. בבחינת "הוא היה אומר" - מה שהיה, זה 'היה אומר' ודורש לאחרים. כידוע היה **אונקלוס** גר צדק, אשר ויתר בשעתו על

כהונה רמה בממלכת רומי האדירה והפך ליהודי. וכה מפרש הוא את הפסוק "בשעה שעמים אחרים תעו אחרי אליליהם, מעשי ידיהם, קירב אותי אלקים לעבודתו מבית אבי" - הרי מפרש הוא כך מתוך חייו הוא, ממש כפי שעשה הוא עצמו. וזהו כוונת דבריו של **רש"י** "אונקלוס תרגם מה שתרגם" - הוא תרגם את הפסוק כפי שתרגם את חייו הוא, כלומר כפי שתרגם בשביל עצמו...

ועתה השבעה לי באלקים הנה אם תשקור לי לניני לנכדי" (כא כג). אמר כ"ק מרן אדמו"ר **ה"פני מנחם"** מגור זצוק"ל 'אשרי איש ירא את ה' במצוותיו חפץ מאד, גבור בארץ יהיה זרעו' (תהלים קי"ב א-ב), זרעו היינו כל צאצאיו ותולדותיו, כמו שאמר כ"ק **הבית ישראל** זי"ע בשם **גוטע יודען**, דהא דאיתא **במדרש** (ב"ר פנ"ד ב), עה"פ (בראשית כ"א כ"ג) 'ועתה השבעה לי באלקים הנה אם תשקור לי ולניני ולנכדי', דעד כאן רחמי האב על הבן, היינו דוקא בגויים, אבל אצל בנ"י, ובפרט בנ"י הכשרים, רחמי האב על כל זרעו.

"ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק בנו" וגו' (כא ח). דבר פלא מובא בספר **'חצי מנשה'** (לונדון תרס"א, עמ' 91. והוא פירושים על התורה מחכמי ספרד צרפת ואשכנז שנעתקו מכת"י) בשם "חכם ספרדי" קדום (שכתביו נשתמרו בספריית אוניברסיטת אוקספורד) שכתב בזה"ל: ""את יצחק'. שמעתי, 'את' לרבות תורה שלמד במעי אמו (עי' נדה ל:), שיצא עם כולה ולא הוצרך ללמוד עם שום רב. ולמה לא הכהו המלאך בצאתו על פיו כמו לשאר בני אדם (שם), לפי שעתיד להיות עולה תמימה"..

"וירא את המקום מרחק".. (כב, ד). אמר ליה (אברהם) ליצחק, רואה אתה מה שאני רואה, א"ל אני רואה הר נאה משובח וענן קשור עליו, אמר לנעריו, רואין אתם כלום, אמרו לו אין אנו רואין אלא מדברות, אמר להם שבו לכם פה עם החמור, הואיל והחמור אינו רואה ואינכם רואין כמותו, עם הדומה לחמור, שבו לכם פה עם החמור שאתם כמותו, ואני והנער נלכה עד כה (תנחומא פכ"ג).

הנה לנו, כי עיקר הכח של העם היהודי הוא כאשר מצליחים גם האב וגם הבן לראות את אותו מראה נורא הוד, את אותו יופי של ההר הנאה - הר המוריה, על כזה אב ובן הובטח לאברהם אבינו ע"ה "כה יהיה זרעך" היינו שגם בניו אחריו יזכו לכך, שגם האב וגם הבן יתפעלו מאותו מחזה... (הג"ר מיכאל פארשלעגער זצ"ל, מיכאל באחת עמ' סג)

"וילכו שניהם יחדיו" (כב ח). יש להבין כפילות הלשון 'וילכו שניהם יחדיו', אחד קודם שאלת 'איה השה לעולה' ואחד לאחריו. **וברש"י** כתב שגם לאחר שהבין שהוא עצמו העולה, הלכו שניהם יחדיו. **והרה"ק מסקווירא** היה אומר בהתרגשות ביאור נפלא ששמע מחמיו הרה"ק **רבי פיניאל'ע אוסטילער** הי"ד בשם **ה'אור יצחק' מראדוויל** זי"ע כי אברהם אבינו שידע שהוא הולך לעקוד את בנו, היה לבו בוער ברשפי אש שלהבת אהבת השם, עד שלא היה יכול ללכת פסיעה אחר פסיעה בנחת, מרוב תבערה היה לבו הטהור נושא את רגליו הטהורים, והיה מתהלך אל העקדה כמרחף באויר, כמו שהעיד מרן **השר שלום מבעלזא** זי"ע שראה את הרה"ק **רבי אורי מסטרלסיק** מדליק נרות חנוכה, ורגליו רחפו ממש באויר.

אך יצחק אבינו שלא היה יודע מתחילה שהוא עצמו הקרבן, לא הלך ברגש קודש כמו אביו, ולא היה מרחף באויר אלא הולך כדרכו. ולזאת כתוב בתחילה 'וילכו שניהם יחדיו' שיצאו לדרכם ביחד, אך אברהם אבינו החל לרוץ ולפרוח באהבת ה', ואילו יצחק הלך כדרכו, ושאל 'אבי', היינו אבא היכן אתה רץ כ"כ בהתלהבות כזאת, יצחק לא היה יכול לרדוף אחריו כ"כ, וה'יחדיו' התבטל לאחר כמה פסיעות שהתחילו ללכת. ולכן אע"פ שהלכו בתחילה יחדיו, הוצרך לומר 'אבי' ו'הנני בני' שזה לא שייך בשני אנשים שעומדים סמוכים זה לזה, אלא שאביו אברהם כבר היה רץ ופורח הלאה, ולא היה יכול להשיגו, וצעק לו 'אבי', וחזר אברהם לאחוריו ואמר 'הנני בני'. ואז גילה לו אברהם אבינו שהוא בוער בלבו באהבת השם כי עתיד הוא לעקוד אותו על המזבח בשמחה. באותה שעה נתלהב לבו של יצחק כמו לבו של אברהם, 'וילכו שניהם יחדיו' שניהם פרחו באויר מרוב אהבה והשתוקקות ורשפי אש להבת שלהבת לקיים ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך. אליעזר וישמעאל ניסו לרדוף אחריהם, אמר להם אברהם, זה סתם צער בעלי חיים, ממילא לא תצליחו לפרוח איתנו, שבו לכם פה עם החמור... ואני והנער נלכה באהבה כלולה למזבח השם.

"וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו" (כב יג). כתב **באור לשמים** (פרשת חקת), שמעתי מכאדמו"ר **מוהרי"י מלובלין** זצוקלה"ה פירוש על פסוק 'והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו', 'והנה איל אחר' ר"ל חוץ מעקידת יצחק יש עוד עקידה, 'נאחז בסבך' האדם אשר מסובך בתאוות רעות ומדות רעות ח"ו ומשרש נפשו מזה, ג"כ נקרא בחינת 'עקידה', וזה 'בקרניו', לשון 'כי קרן אור פניו' (ע' שמות לד כט), שתהל אורו עד כסא כבודו ית"ש, ואדם כזה ג"כ זוכה לבארות הנ"ל כמו יצחק.

סיפר הרב **יעקב יצחק ויסבלום** ששמע מאביו שהיה פעם בשינאווא ושמע **מהרה"ק משינאווא** שאמר בשם אביו **הרה"ק מצאנז** שאמר בשם יהודי אחד לבאר הענין שמזכירים כה רבות את העקידה בימי הרחמים והרצון, דהנה איתא במדרש (תנחומא וירא סימן כב) "ביום השלישי. וכי מאחר שהדרך קרובה למה נתעכב שלשת ימים. כיון שראה שלא קיבלו ממנו הלך ונעשה לפניהם נהר גדול. מיד ירד אברהם לתוך המים והגיעו עד ברכיו, אמר לנעריו בואו אחרי, ירדו אחריו, כיון שהגיע עד חצי הנהר הגיע המים עד צווארו". "באותה שעה תלה אברהם עיניו לשמים, אמר לפניו, רבש"ע בחרתני הודרתני ונגלית לי ואמרת לי אני יחיד ואתה יחיד, על ידך יודע שמי בעולמי והעלה יצחק בנך לפני לעולה, ולא עכבתי והריני עוסק בצוויך ועכשיו באו מים עד נפש, אם אני או יצחק בני טובע, מי יקיים מאמרך, על מי יתייחד שמך. א"ל הקב"ה חייך שעל ידך יתיחד שמי בעולם. מיד גער הקב"ה את המעין ויבש הנהר ועמדו ביבשה"."מה עשה השטן? - אמר לאברהם ואלי דבר יגונב וגו' (איוב ד), כך שמעתי מאחורי הפרגוד, השה לעולה ואין יצחק לעולה. אמר ליה כך ענשו של בדאי שאפילו אומר אמת אין שומעין לו. מיד וירא את המקום מרחוק". ע"כ מזכירים כל הזמן את העקידה בימים הנוראים ובאים בזה במליצה לפני ה' שאף אם כנים דברי השטן המקטרג על ישראל, אך כך עונשו של בדאי שאפילו אומר אמת אין שומעין לו. (גיליון יין ישן וירא תשפ"ג)

עובדות צדיקים

"וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום" (יח, ב). היה מעשה אצל **ר' שמואל שלמה מראדזין זצ"ל** שבא אליו יהודי, והגבאי אמר לו שאי אפשר להיכנס עכשיו כי הרבי היה מתפלל שמו"ע והוא מתפלל באריכות, ואותו יהודי המתין, וכשאך עבר כמה דקות סיים הרבי שמו"ע. אמר אותו יהודי לרבי, כי הרבי לא היה צריך להזדרז את עצמו בשבילי. וענה לו הרבי: איתא בשו"ע הל' מליחה כי מליחת בשר צריך להיות שעה, וכשיש לו אורחים סגי בפחות מזה, וקשה להבין, וכי בשביל שיש אורחים הדם יוצא במהרה, אלא מאי, וועז אידען ווארטען קאכט זיך די בלוט שנעלער...

והיהודי הזה כשבא לווארשא נכנס לביהמ"ד וסיפר העובדא, **והבריסקער רב זצ"ל** היה שם "און ער האט געקאכט אין דעם ווארט". (קובץ דברי השירה (אמשינאוו), עמ' פז)

"וירא וירץ לקראתם מפתח האוהל" (יח ב). סיפר כ"ק מרן **אדמו"ר מבאבוב** זצוק"ל, : פעם הגיע שליח **להרה"ק הרבי מלובלין** זי"ע והודיעו שפריץ א' רוצה להיפגש עמו אודות ענין נחוץ. **הרבי מלובלין** זצ"ל חשש שזה יגרום להפסיק ח"ו מדביקות הבורא ית"ש, הרי 'שויתי ה' לנגדי תמיד' הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים, ואין לשכוח אפילו לרגע כמימרא. התבונן **הרה"ק מלובלין** זצ"ל והתחזק שיוכל גם בעת ההיא להיות דבוק באין סוף ב"ה. כי הנה כתב **הרמ"א** בהלכות מזוזה (יור"ד סימן רפ"ח סט"ו): "נוהגין לכתוב מבחוץ כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, נגד ה' אלקינו ה' [ראה בט"ז וש"ך שם שהם בא"ב האותיות שאחר ידו"ד אלדינו ידו"ד], ויהפוך אלה האותיות מכתיבת המזוזה, כדי שיגיע כל אות נגד האות שמתחלף בו באלפ"א בית"א". והנה תיבת 'כוזו' הוא אותיות כ"ו ז"ו, לרמז שאף בצד זו של המזוזה, ברשות הרבים מבחוץ - הרומז לבחי' הקליפות והס"א, גם שם יש בחינת כ"ו שהוא בגי' של השם הוי' ב"ה, ואפילו במקום שהוא רחוק מן הקדושה גם שם נמצא שכינת כבודו ומלכותו בכל משלה. ועל כן, גם כשמדברים עם פריץ רשע, אין שום סבה שיצטרך להפסיק מדביקותו בד' כי אדרבא ואדרבא, הס"א מתבטל לגמרי מפני כח הקדושה. ופי' בזה כ"ק מרן **אדמו"ר מבאבוב** זצוק"ל את הפסוק: "וירא וירץ לקראתם מפתח האוהל". כי בעת שראה אברהם אבינו שלשה אנשים נצבים עליו, וכסבור שהם ערביים שמשתחוים לאבק רגליהם]כמ"ש רש"י ד"ה ורחצו], חשש שלא יגרמו לו להפסיק מדביקותו בד'. אמנם 'וירא' מלשון הבנה כמ"ש **רש"י**, והיינו שהתבונן לעצמו עד שבא לההכרה דלית דין צריך בושש, וירץ לקראתם. וממשיך הכתוב טעם הדבר: "מפתח האוהל", כלומר, מהמזוזה הקבועה בפתח האהל, מזה למד שגם בעת שעומדין אצל ה'צד שכנגד' יש בכח להכריז ד' אלקינו ד' אחד.

שם - **פירש"י** - כד חזיוהו דהוה שרי ואסר פרשו ממנו מיד וירץ לקראתם. שמעתי מחותני **ר' יצחק זנדר** ז"ל, כי כאשר חיתן

קול מבשר

'כי זה כל האדם הישראלי להאמין שאין להתייאש כלל דלעולם השם יתברך יכול לעזור'

דברים מאירים ורב תקוה כתב הרה"ק **רבי צדוק הכהן** זי"ע (דברי סופרים אות ט"ז), וז"ל: אין ליהודי להתייאש משום דבר, בין בעניני הגוף כמו שאמרו (ברכות י.) 'אפילו חרב חדה על צוארו אל ימנע מהרחמים', בין בעניני הנפש אפילו נשתקע למקום שנשתקע וחטא בדבר שאמרו ז"ל (זוה"ק ח"א רי"ט ע"ב) שאין תשובה מועלת חס ושלום, או שתשובתו קשה, או שרואה עצמו משתקע והולך בענייני עולם הזה, אל יתייאש בעצמו לומר שלא יוכל לפרוש עוד, כי אין יאוש כלל אצל איש יהודי, והשם יתברך יכול לעזור בכל ענין. וכל בנין אומה הישראלית היה אחר היאוש הגמור ד'אברהם ושרה זקנים ומי מלל לאברהם הניקה וגו'' (בראשית כ"א ז'), שלא עלה על דעת אדם עוד להאמין זה ואפילו אחר הבטחת המלאך, ושרה הצדקת ידעה והאמינה דהשם יתברך כל יכול, ועם כל זה צחקה בקרבה, שהיה רחוק אצלה להאמין זה בידעה זיקנת אברהם דטוחן ואינו פולט כמו שאמרו (בראשית רבה מ"ח י"ז), וכן זקנתה, ואם היה רצון השם יתברך לפקדם היה פוקדם מקודם דלמעט בנס עדיף ולא עביד ניסא במקום שאין צריך, אבל באמת מאת ה' היתה זאת שיהיה בנין האומה דוקא אחר היאוש הגמור שלא האמין שום אדם ואפילו שרה שתיפקד עוד, כי זה כל האדם הישראלי להאמין שאין להתייאש כלל דלעולם השם יתברך יכול לעזור והיפלא מה' דבר, ואין לחקור בחקירות למה עשה ה' ככה. וכן הישועה דלעתיד נאמר (ישעיה נ"ג א') מי האמין לשמועתינו וגו', וכן אמרו (סנהדרין צ"ז סוף ע"א) דאין בן דוד בא עד שיתייאשו מן הגאולה, ועל כן אמר (ישעיה נ"א ב') הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם, דגם התחלת בנינכם היה כן אחר היאוש, ושוב מצאתי בתנחומא (פרשת וירא ט"ז) על פסוק (בראשית כ"א א') וה' פקד דבר זה עיין שם ואהניין:

• • ● • •

"ותשלך את הילד תחת אחד השיחים"... (כא, טו). וכך מפרש **הג"ר שמשון רפאל הירש** זצ"ל את הפסוק. כל התנהגותה של הגר אופיינית מאד ומראה על טבע בני חם הבלתי מעודן. אֵם יהודיה לעולם לא תיטוש את בנה, אפילו אם כל מה שתוכל לעשות למענו הוא לדבר אליו בדברים

השפתי צדיק זי"ע את בתו (בזיוו"ר) עם הגה"ק **ר' דב בעריש** זצ"ל הי"ד מאמסטוב, ישב **השפת"צ** עם גיסו הרה"ק **השפת אמת** זי"ע בסעודת החתונה, ומאן דהוא הביא כדורון דרשה ספר **תפארת שלמה,** פתחו את הספר, ונפתח לפניהם בפר' וירא עה"פ "וירא וירץ לקראתם" מש"כ שם שהמלאכים רצו לדעת מה כוחו של א"א שמרעישים ממנו כ"כ למעלה וכל העולם נברא בעבורו, כידוע מה שדרשו בפר' "בהבראם" באברהם, וכאשר ראו "דהוה שרי ואסר", פירוש שראו שהוא מדקדק לפנים משורת הדין, ומה שמותר (שרי), אצלו אסור, פירשו ממנו, למדו ממנו עוצם הפרישות. והראו זה לזה בהתפעלות. (יגדיל תורה)

"אל נא תעבור מעל עבדך" (יח, ג): מכאן דרשו חז"ל (שבת קכז, א ומובא ברש"י) גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכינה. נהג **ה'חפץ חיים'** בבואו בליל שבת לביתו בלוויית אורחים, לא היה מזמר פזמון 'שלום עליכם מלאכי השרת', אלא מקדש מיד ואת הפזמון מזמר בתוך הסעודה. פעם התארח אצלו הגה"צ **רבי יהודה ליב חסמן** גאב"ד ור"מ דשטוצין. משראה מנהג זה שאלו לפשר הדבר, השיב לו **ה'חפץ חיים':** "האורח מן הסתם רעב הוא וקשה לו להמתין עד שאסיים את זמירותי, ואילו המלאכים אינם זקוקים לאכילה ואינם סובלים צער רעב, יכולים הם אפוא להמתין עד שהאורח ישיב את לבו". לפי דברי ה'חפץ חיים' מובן היטב מהיכן למד אברהם אבינו להקדים את האורחים, מצד הסברא שהאורחים רעבים, משא"כ השכינה כביכול... (החפץ חיים להרב ישר)

סיפר **הרב אליהו דיסקין** על **החפץ חיים,** המלמד הן על "גדולה הכנסת אורחים" והן שלא להדר על חשבון השני: בחור אחד עבר בדרכו בראדין, היה זה ביום שישי, שעות ספורות לפני כניסת השבת. באין לו מכיר בעיר זו, פנה אל ביתו של החפץ חיים, שקבלו בסבר פנים יפות. כשראה החפץ חיים שהבחור נראה עייף מאוד ותשוש מהדרך, הציע לו מטה לישון. הבחור שבאמת היה מאוד עייף נענה להזמנה ונשכב לישון. כשהתעורר הבחור, אמר לו החפץ חיים, שכבר סיימו להתפלל בבית הכנסת, והוא מחכה שהבחור יתפלל ולאחמ"כ יסעדו את סעודת השבת. לאחר הסעודה רצה הבחור ללכת לישון, וראה שהשינה ממנו והלאה ואינו מצליח להירדם. הלך להסתכל מהחלון וראה שכבר עלות השחר. נחרד הבחור להיווכח שהחפץ חיים חיכה לו כל כך הרבה זמן עד שיתעורר. לאחר התפילה בבוקר, ניגש אל הרבנית, ושאל אותה מה היה אתמול בלילה, סיפרה לו הרבנית, שכשהגיע החפץ חיים מהתפילה, וראה שהבחור עדיין יושן, לא הרשה להעירו משנתו, ואמר לבני הבית, שהם יאכלו, ובנו יעשה להם קידוש, ואחרי הסעודה, שיערכו מחדש את השולחן כאלו שלא אכלו עדיין, והוא יחכה לאורח. כשסיימו את הסעודה וראו שהבחור עדיין לא התעורר ערכו באמת את השולחן מחדש, ואמר להם החפץ חיים שילכו לישון והוא יעיר אותם כשהבחור יתעורר. ואכן כשהבחור התעורר קמו כל בני הבית והצטרפו אליו לסעודה, כדי שלא ירגיש אי נעימות לאכול לבד, ועל שעיכב את החפץ חיים כל כך הרבה זמן מלאכול.

קול מבשר

רכים ולהרגיע אותו, ולו רק לרגע. הנוטש ילד ואינו עושה מאומה, משום שאינו יכול לשאת את מראה סבל הילד, אינו פועל מתוך רחמים, התנהגות כזו מראה על אנוכיות אכזרית של אופי בהמי, אנושיות אמיתית ניכרת בתחושת חובה, אשר בכחה להתגבר אף על העז שברגשות, תחושת חובה משכיחה מהאדם את הרגשות הכואבים של עצמו, ומאפשרת לו להושיט עזרה וסיוע לזולת אף אם אינו יכול לעשות יותר מאשר לנחמו על ידי השתתפות בצערו. מכאן החשיבות העמוקה של פסוק יז, אלקים שמע **לא את קול הגר,** אף שגם היא בכתה, אלא **את קול הנער,** בכייה הנובעת מאנוכיות והמלווה חוסר מעש, אינה מגעת עד כסא הכבוד! יתירה מכך, "ותשלך את הילד תחת אחד השיחם", לא איכפת לה איפה יפול הילד, לא עולה על דעתה שמא יפול בין קוצים שעלולים לסרוט אותו תוך שהם מוסיפים כאב מיותר על ייסורי צמאונו. כל זה מראה, שהגר איבדה את עשתונותיה לגמרי כאשר התגברו עליה מכאוביה, **אֵם מזרע אברהם לעולם לא הייתה מתנהגת בדרך כזאת כלפי בנה.**

• • • • •

הרה"ק **רבי שמואל שמריהו מאווצא** זי"ע כותב בספרו הטהור **"זכרון שמואל"** (פרשת וירא), בזה הלשון: "שמעתי מאדומו"ר הרב **המגיד מקאז'ניץ** זי"ע כשקרא בראש השנה הפסוק "וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא", אמר בלשון לע"ז: רבונו של עולם, אין אינץ נישט? (=ואותנו לא?)". ומבאר שם: "והבנתי דבריו הנעימים, על פי המדרש (ב"ר נג, יד) על הפסוק (תהלים לט, יג('שמעה תפילתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש': אל דמעתה של הגר לא החרשת! אל דמעתי אתה מחריש? ואם כן זה ששמע לקול הקריאה הוא מליצה על בני ישראל, כדי שלא יהיה פתחון פה לשטן, והקב"ה צפה שיקום דוד ויתפלל בזה הטענה. וזה פירוש הפסוק "וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא", היינו בכדי שיהיה טענה "לזרעך", זרע אמת, זרע יצחק ויעקב, כשיצטרכו. והוא פירוש נחמד. ונעים בעזרת ה' יתברך..." עכלה"ק. ונזכה לתשועת עולמים ברחמים גדולים במהרה בימינו אכי"ר.

סיפר כ"ק אדמו"ר **מהר"א מסטריקוב** זי"ע ששמע מפי **הגאון מטשעבין** זצ"ל, כי פעם היה אורח נכבד אצל הגאון **רבי יהושע מקוטנא** זי"ע וכדומה שהיה **הרה"ק מגאסטינין** זי"ע וכידוע שהיה **הגאון מקוטנא** מבין גדול על משקאות, ושלח משמשו ללכת להמרתף להביא לו בקבוק יין משובח מאד, ונתן לו סימן היכן עומד אותו בקבוק, והלך המשמש והביא איזה בקבוק יין, ואמר לו **הגאון מקוטנא** אמת דזהו יין משובח, אבל אינו משובח כמו אותו יין שהתכוונתי עליו, ושלחו שוב להמרתף, ואירע ככה כמה פעמים שחזר המשמש, ובכל פעם אמר שאינו כ"כ טוב, והרבנית **מקוטנא** כשראתה את זה, חרה לה מאד, והתרעמה על בעלה הקדוש, מה אתה רוצה הרי"ז יין טוב מאוד, ומה עוד תרצה. אז אמר **הגאון מקוטנא** זי"ע בדרך צחות, שעתה אני מבין דברי חכמינו ז"ל שאמרו 'הוא אמר קמח והיא אמרה סולת, מכאן שאשה עיניה צרה באורחים', והוא פלאי, דלכאו' משמע שאברהם אמר קמח, אבל עתה מובן, 'הוא אמר קמח', דהיינו מצדו היה זה רק בבחינת קמח, 'והיא אמרה סלת', היינו דעל אותו דבר שאמר הוא קמח, אמרה היא דסלת היא, דהיא טוב מאוד, ו'מכאן שאשה עיניה צרה באורחים'.

(גלוין ניצוצי אורות)

"ואקחה פת לחם וסעדו לבכם ... כי על כן עברתם על עבדכם" (יח ה). אמר כ"ק מרן אדמו"ר **מצאנז-קלויזנבורג** זצוק"ל ("שיעור חורש", וירא תשכ"ה) מסופר על **רבה"ק מלובלין** זי"ע שפעם בעת ישבו בזה השולחן אשר לפני ה' וסעד עם כמה מתלמידיו, נענה לפתע ואמר בבקשה מכם אל תדחפו, וחזר על בקשתו כמה פעמים לתמהון כל הנוכחים שלא ראו שם שום לחץ ודחק. אחר כך הרהיבו עוז כמה מגדולי התלמידים וניגשו אל רבם הקדוש לשאול פשר דבר, וסיפר להם שאביו התפאר בשמים שיש לו בן בעולם הזה שאוכל בצורה נאותה)עסט זייער שיין), ובאו הפמליא של מעלה להסתכל ולראות עבודת האכילה שלו, ומחמת שהיו כאן הרבה מלאכים ודחפו מאד ביקש מהם שלא ידחפו. ונראה שגם כאן באו מלאכי השרת לראות ולהתבונן בעבודת האכילה של האדם הגדול בענקים, ולזה אמר להם ואקחה פת לחם וגו' אחר תעבורו כי על כן עברתם על עבדכם ללמוד סדר אכילה.

כאשר באו המלאכים אל אברהם אבינו, קירב אותם,

פעם אחת היה **הרה"ק מראפשיץ** בעיר 'דעמביץ' באחד מימי חול, ויהי בבואו ציוה **הרה"ק מראפשיץ** לערוך סעודה ולהזמין אליה את בני העיר. בעת הסעודה נעמד **הרה"ק מראפשיץ** ואמר: 'איר ווואנדערט זיך אוודאי פארוואס איך האב געמאכט א סעודה, עפעס אין א וואכן טאג' (אתם תמהים בוודאי למה עשיתי סעודה, סתם בימות החול), והמשיך ואמר: 'די מלאכים זענען געקומען צו אברהם אבינו, האט זיי אברהם אבינו

פינת יקרת

בדרכי מוסר (להגאון **רבי יעקב ניימן**): כל הדברים שעשה אברהם בעצמו עשה אותם בהרחבה ובשפע, אבל את המים הביא על ידי שליח, לכן ביקש מעט מים, כי על חשבונו של השני אי אפשר להיות צדיק הרבה! כמו שמספרים על **רבינו ישראל סלנטר** שפעם התאכסן באכסניה וכאשר הביאו לו מים נטל בצמצום ... בהסבירו שאינו יכול לי טול בהרבה מים, כיון שזה יטריח את המשרתת, שבדרך כלל היא יתומה או אלמנה ללכת לשאוב עוד מים.

• • ● • •

"אשריך בעולם הזה" - כשהאכילה עצמה היא עבודה

ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעבורו וגו'. ואל הבקר רץ אברהם וגו' (יח, ה-ח). יש להבין, וכי דרך לומר כן לאורחים, אכלו מעט לחם ואחרי כן תלכו; גם מתחילה אמר רק 'פת לחם' ואח"כ הביא 'בן בקר' וגו'. ונ"ל ע"פ מה ששמעתי בשם כ"ק מרן **מהרי"ד מבעלזא** (יומ"ד כ"ב חשוון) זי"ע, לפרש המשנה (אבות ו, ד): "כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה וכו' וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל, אם אתה עושה כן, אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא". ולכאורה, בשלמא 'אשריך בעוה"ב' שפיר, אבל איך יתכן 'אשריך בעוה"ז' אם אוכל רק פת במלח וחי חיי צער. ותירץ, דישנן שתי דרכים בעבודת האכילה: הא', שאוכל כדי בריא ואיתן לעבודת השם; הב', אכילת הצדיקים, שהאכילה עצמה היא עבודה, כי בזמן שאין ביהמ"ק קיים שולחנו של אדם מכפר (ברכות נה.), וזה השולחן לפני ה' נחשב כאילו הקריב קרבנות. והחילוק בין שתי עבודות אלו, כי האוכל שיהיה לו כח לעבודת הבורא, אז הוי האכילה כהכנה למצוה, ונחשבת רק כ'דרך' אל העבודה, ואז די ב'פת במלח תאכל', אבל אם האכילה עצמה היא עבודה ונחשבת כאילו הקריב קרבן, ממילא צריך שיהיה הקרבן טוב ויפה, ואם כן ראוי לו לאכול ולשתות ולשמח את לבבו. וזה שאמר התנא: "כך היא דרכה של תורה", אם היא רק 'דרך' והכנה לתורה, אז "פת במלח תאכל" וכו', כי אין לאכול ולשתות כי אם ההכרח ולא יותר. אבל "אם אתה עושה כן", כלומר, שהאכילה עצמה היא עבודת ה', אז "אשריך" גם "בעולם הזה", ודפח"ח.

והנה אברהם אבינו אמר להם: "ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעבורו", דהיינו, שאח"כ יוכלו לעשות רצון קונם ולעבדו ית"ש. והם אמרו לו: "כן תעשה כאשר דברת", היינו שהאכילה עצמה תהיה עבודת ה'. כשמוע זאת אברהם, מיד: "ואל הבקר רץ אברהם וגו', והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו", שלמד עמהם איך אפשר לעבוד את ה' באכילה ושתיה. (זכרון עמרם צבי).

• • ● • •

מקרב געווהן, ער האט זיי געגעבן צו עסן. און ער האט זיי געזאגט: 'איך בין ענק מקרב דא, ווייל איר זענט געקומען צו מיר, איר זענט מיינע געסט, בין איך עֶנק מקרב. זאלט איר וויסן אז מיין אייניקל וועט אמאל קומען צו גַאסט צו עֶנק, זאלט איר אים אויך מקרב זיין, משה רבינו וועט ארויף קומען אין הימל נעמען די תורה, זאלט איר די מלאכים אים אויך מקרב זיין' (כאשר באו המלאכים אל אברהם אבינו, קירב אותם, ונתן לפניהם לאכול. ואמר להם: אני מקרב אותכם כאן, בשביל שאתם באתם אלי, ואתם האורחים שלי, ולכן אני מקרב אותכם. תדעו לכם שנכדי יבא פעם להיות אורח ביניכם, תקרבו אתם אותו ג"כ, כאשר יעלה משה רבינו אל השמים לקחת את התורה, יקרבוהו אתם המלאכים ג"כ). וסיים ואמר: 'איך מאך דא א סעודה פאר ענק, אז ווען מיין אייניקל וועט אמאל זיין רַב ביי ענק, וועלן ענק אים אויך מקרב זיין' (ובכן עושה אני סעודה עבורכם, כי נכדי יהיה פעם רב אצלכם, ותקרבו אותו ג"כ). ובאותה סעודה קרא **הרה"ק מראפשיץ** לשני ילדים שהיו בין הנוכחים, ומזג להם 'לחיים'. ואכן שנים ארוכות אח"כ נתמנה שם נכדו הרה"ק **רבי ראוב'לע מדעמביץ** זי"ע בן הרה"ק הרר"א מדזיקוב זי"ע. ואלו שני הילדים ש**הרה"ק מראפשיץ** מזג להם לחיים, הם היו ראשי הקהילה אשר קיבלו את **רבי ראוב'לע** לרב עליהם. (גיליון דעהו תז"מ תשפ"א)

"ויאמרו אליו איה שרה אשתך ויאמר באהל"... (יח ט): הגה"ח **רבי אלעזר מביאליסטוק** זצ"ל, לאחר פטירת רבו הרה"ק **רבי מנחם מנדל מקאצק** זי"ע, לא ידע לאן לפנות, אם להישאר אצל בנו הרה"ק **רבי דוד מקאצק** זי"ע או לנסוע אל רבי אחר, מכיון שרבי דוד לא ניהל עדה ולא אמר 'תורה'. כך הסתובב בקאצק ימים אחדים אחוז מחשבות. באחד הימים נפל בדעתו להיכנס אל הרבנית מקאצק ע"ה, אולי יוודע ממנה דבר מה, אנה יפנה. ברם, רגליו הוליכוהו אל חדרו של הרה"ק **רבי דוד מקאצק** זי"ע. כשראה אותו, פתח **רבי דוד** ואמר: רש"י ז"ל אומר על הפסוק 'איה שרה אשתך ויאמר הנה באהל' - צנועה היא. וקשה, למאי נפק"מ. אלא דע - אמר **הרבי מקאצק לרבי אלעזר** - כי בשעת בריאת העולם קטרג המלאכים ואמרו 'מה אנוש כי תזכרנו'. אמר להם הקב"ה, חכו מעט ותראו שיבוא אדם אחד ושמו אברהם ובעבורו היתה כדאית כל הבריאה. כאשר בא אברהם אבינו ע"ה ונשתלם, הלכו המלאכים לראותו ולא מצאו בו כפי שדימו, כי ראוהו מתעסק בשוורים... אמרו א"כ נלך ונשאל את אשתו אולי ממנה נדע מה טיבו, ועל כך השיב להם אברהם אבינו ע"ה,'הנה באהל' - צנועה היא ומצניעה עצמה ולא תדעו כלום. כאשר שמע רבי אלעזר 'תורה' זו והבין שהרה"ק **רבי דוד** תפס את מחשבתו, אמר: "אם כן אתם רבי!" ונשאר בקאצק... (אוצרות החן)

יומא דהילולא

כ' חשוון (ה'תרי"ב)
יומא דהילולא קדישא
של הרה"ק רבי שלום
מקאמינקא זיע"א
בן הרה"ק רבי יעקב יוסף זיע"א

אמר הרה"ק **רבי שלום מקאמינקא** זי"ע: לאחר סוכות, בבוא החורף הגדול, כשנזכרים ומתבוננים שעתה הולך ומתקרב חורף ארוך כזה, ואנו נמצאים בתוקף חשכת הגלות, ואין לנו ימים קדושים ונעלים, שנוכל להתחזק בהם ולהתחמם לאורם, עד ימי הפסח, אזי רעדה תאחזנו שלא נפול חלילה ברשת העצבות ומכמורת היאוש רח"ל, וצריך רחמים מרובים לעבור ימים אלו בשלום, לכך ריחם עלינו בעל הרחמים, והדליק לנו באמצע החורף נר קטן (הכוונה על נרות חנוכה) המזהיר לכאן ולכאן, והמאיר לנו את הדרך כימים הקודמים לו ובחצי החורף אשר לאחריו, ונותן לנו כח ותעצומות להחזיק מעמד עד ימי החג. (הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע "אוהב שלום")

• • • • •

הרה"ק משינאווא זצ"ל בעל "דברי יחזקאל" היה נוהג לספר בכל ליל הושענא רבה, בעת קשרו את ההושענות, עובדא זו: סמוך לעיר קאמינקא היה דר איש אחד אשר היה רגיל לבוא אל הרה"ק משם (הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זצ"ל) בחג הסוכות, מדי שנה בשנה. פעם אחת יצא האיש ההוא אל היער הסמוך לקטוף בדי ערבות בשביל "הושענות", בדרכו חזרה העירה, בידיים מלאים בדי ערבות, פגע בו ערל אחד וישאלהו לאמר: מה זה בידך? ויענהו האיש: הושענות. אמר לו הערל: הרי אנכי רואה שהמה שרביטים (רוטלעך) ולא הושענות? ענה האיש בתוקף: לא! כי הושענות המה. כך חזר ונמשך הויכוח כמה פעמים, עד שהרפה ממנו הערל הנ"ל וחלף הלך לו. כשבא האיש אל רבו לקאמינקא, וסיפר לו את כל אשר קרהו, אמר לו הצדיק: נעשה לך נס גדול שלא הודית לו ועמדת על דעתך כל הזמן, באמרך שאלו המה הושענות, כי הערל הנ"ל היה הס"מ בעצמו, ורצה לסבב שתודה בפיך ותאמר שאין אלו הושענות... וברך קל עליון אשר מיגן צריך בידיך. (הרה"צ האדמו"ר מציעשנוב שליט"א, אוצרותיהם של צדיקים)

• • • • •

בספר "ילקוט ישר" (מהגאון רבי ישעיה שלום רוקח זצ"ל) ערך מ"ם אות ד', איתא: "שמעתי מכ"ק דו"ז אדמו"ר הרה"ק המפורסם מראזוואדוב זצ"ל בשם הגאון הקדוש **מהר"ש מקאמינקא** זצ"ל שאמר מהות הענין מה דאיתא בספרי המקובלים הקדמונים ענין אל"ף זעירא של ויקרא, לפי שנתחסרו למשה אלף אורות בחטא העגל כנודע, וצ"ל למה נתחסרו אלף אורות דייקא, וביאר הוא ז"ל ע"פ דאיתא בש"ך עה"ת (פרשת עקב ד"ה

ויש) דשבירת הלוחות היה, כי המ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין (שבת ק"ד ומגילה ב:) ובשעת חטא העגל פסק הנס ההוא ונפלו למטה אלה החתיכות של הממי"ן והסמכי"ן וזה נקרא שבירת הלוחות, כן הוא בס' ש"ך הנ"ל. ועפי"ז הראה הגה"ק מקאמינקא זצ"ל אשר בהעשרת הדברות יש כ"ב ממי"ן סתומין וב' סמכי"ן, וחשבונם עולה במכוון אלף, והוא סוד אלף אורות שנתחסרו, ודפח"ח וש"י". הרה"צ האדמו"ר מפשעווארסק שליט"א מספר שהגה"צ בעל עטרת ישועה היה אומר בשם אביו הגה"ק בעל אמרי נועם זצ"ל על "תורה" זו בזה"ל: "דער ישועות יעקב איז טאקי אגאון, אבער אזא תורה קען נאר זאגען דער קאמינקער רב". (אוהב שלום (קאמינקא) ח"א, וירא, ע' כ"ב)

• • ● • •

פעם שהה **רבי שלום מקאמינקא** זי"ע בבעלז בחדר החיצוני בפרוזדור, מקום שם נכנסים אל הקודש פנימה [לה"שר שלום" מבעלזא זי"ע], היה זה בשעה מאוחרת בלילה, והמשמש בקודש הקבוע כבר לא היה שם. בא איש כפרי אחד וביקש ממנו לכתוב לו "פתקא" מיד, כי ממהר הוא לנסוע הביתה. שאל אותו רבי שלום מהי בקשתו, שח לו הכפרי שיש לו ריחיים אך אינן טוחנות כראוי, וכאשר הן טוחנות אין העבודה משתלמת לו, ולפעמים שהעבודה משתלמת כבר - אינו רואה סימן ברכה בכסף. כתב לו רבי שלום "פתקא" בזה הלשון: "יש מילה ולא מל, מל ולא פרע, פרע ולא מצץ דמיה". הכפרי נכנס עם ה"פתקא" אל מרן [ה"שר שלום" זי"ע]. בראות מרן את ה"פתקא" התפלא מאוד ושאל את הכפרי: מי כתב לך ה"פתקא"? ולפי התיאור שמסר לו הכפרי הבין מרן, שהיה זה מעשי ידי הרה"ק מקמינקא. ציוה מרן שיקחו מוהל מומחה לבדוק אם נימול הכפרי כדין, ונמצא שלא היה כראוי. מלו אותו שנית והכפרי התחיל רואה הצלחה במעשה ידיו. (הרה"ח ר' ישראל קלפהולץ ז"ל "אדמור"י בעלזא" (ב"ב תשמ"ט) ח"א, ע' רכ"ז)

• • ● • •

הרה"ק **ר"ש מקאמינקא** נסע עם **הרה"ק מצאנז** לרבי'ס, ופ"א הגיעו לעיר אחת בערב, התפללו מנחה, ואח"כ נכנס הרה"ק מצאנז לחדר ולמד גמרא. ועוד מעט היה זמן מעריב, רק כיון שאף אחד לא קרא להרה"ק, ע"כ המשיך בלימודו. אחר ב' וג' שעות לקח המורה שעות וראה שכבר מאוחר, הלך לביהמ"ד להתפלל מעריב. ראה שהרה"ק ר' שלום עומד ומספר מעשיות, וכל העולם עומדים סביבו ושומעים ולא הרגישו בו כלל, הלך הרה"ק מצאנז לשמוע מה שמספר, שמע שמספר סיפור ארוך שהיה חתן א' ושמו תנחום וכו'. אמר הרה"ק מצאנז הוא מדבר בענין ספירה, (כי היה אז פסח שני, שמכוונים במזמור, "אלקים יחננו" לתיבת "תנחם", וב"אנא בכח" לחסין "קדוש"). הרה"ק מראפשיץ היה אומר מילתא דבדיחותא והיה משתעי בלשון חוכמתא. הרה"ק מצאנז לא התנהג כנ"ל, אבל הרה"ק מקאמינקא המשיך בזה. (כ"ק מרן אדמו"ר מפשעווארסק שליט"א ששמע מזקנו כ"ק אדמו"ר רבי איציקל מפשעווארסק זצ"ל "שיח זקנים" (ברוקלין תשנ"ד) ח"א, ע' קנ"ז)

אמר הרה"ק **ר"ש מקאמינקא** ישנם ב' מיני בעלי גאוה, האחד הוא: ההולך בקומה זקופה, והשני: הנקרא "בריטער חסיד", והחילוק בין שניהם הוא: דמי שהולך בקומה זקופה, אינו מפריע לשום אדם, דהרי הוא מגביה את עצמו למעלה מראשותיו, מקום שלא נמצא אדם (כלומר דמתגאה רק במחשבתו), וא"כ מה איכפת לי שהוא בעל גאוה, יבוא בעל הכרם ויכלה את קוציו, והוא יודע היטב מה לעשות באיש הזה שדוחק רגלי השכינה, אבל מה שמדאיגני הוא הבעל גאוה השני, שהוא מתגאה ברחבו, וסביביו נסערה ברוח סערה, כי גאותו נרגשת על האנשים העומדים ברחבו, ומשתמש ברמות רוחיה לבקש גדולות מכל הבא במגע אתו, אותו הבעל גאוה הוא רע ומסוכן בהרבה יותר מהראשון...

• • ● • •

סיפר רבינו [כ"ק אדמו"ר מהר"ש מבאבוב - בעת ביקורו בארה"ק בשנת תשמ"ו] זצ"ל בשם הרה"ק **מהר"ש מקאמינקא** זצוק"ל שהי' רגיל בלשונו לדבר בלשון חכמה, והוא הי' אומר, ששתיית כוס יי"ש אחר התפילה, מציל בני אדם משפת שקר לשון רמי', כי באם נשאל לאיש, אם כבר התפלל שחרית מי יוכל להעיד על עצמו שתפלתו עושה רושם, להיקרא בשם תפלה, אף גם זאת שאינו יכול להשיב שעדיין לא התפלל כי אז יוציא דבר שקר מפיו, אולם באם ישתה יי"ש אחר תפלתו, יוכל להשיב על שאלתו בטח, כבר שתיתי כוס יי"ש, אזי יבין השואל מעצמו שלא טעם קודם התפלה, ובודאי התפלל, אך הוא לא יגיד בפה מלא שכבר התפלל. ("שלומה של מלכות" אדר תשס"ד, ע' 63)

זכותו יגן עלינו ועל ישראל אמן!

כ"ב חשוון (ה'תרפ"ז)
יומא דהילולא קדישא של
הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זיע"א
בן הרה"ק רבי יהושע [רוקח] זיע"א

כותב הגה"צ בעל **ויחי יוסף מפאפא** זצ"ל: "אאמו"ר בעל **ה"ויגד יעקב"** זצ"ל היה מסתופף הרבה בצל הגה"ק מרן **מהרי"ד מבעלזא** זי"ע, וגם אני הדל זכיתי לנסוע עמו ביחד כמה פעמים לקבל פני מרן קדוש ה' מבעלזא. כד הוינא טליא בנסעי פעם ראשונה, בעת נתינת הקוויטל מר לו אאמו"ר עלי: ער וויל קענען לערנען, ושיברך אותי הרה"ק להצלחה בלימוד. אז קרא לי להתקרב, וארכבותי דא לדא נקשן מרוב פחד, ואמר לי בלשון הזה: תקח לך ללמוד איזה מסכת גמרא ותוס', ותחזור על מסכתא זו הרבה פעמים, ועל כל תוס' הרבה פעמים, עד שיהא שגור בפיך כל המסכתא עם התוס', ועם כל מאמרי הגמרות שמובאין בתוס' של מסכת זו, ובאופן זה 'מוז מען וועלען א תלמיד חכם' (מוכרחים להיות ת"ח), עכדה"ק.

• • ● • •

פעם נסע הגה"ק בעל **פתחא זוטא** זצ"ל לכ"ק מרן **מהרי"ד** זי"ע, כשהיה בעיר ראצפערט, במוצש"ק כשישבו בחדר הרב כשלקח פתקאות, נכנס בחור אחד עם קוויטל שאל אותו כ"ק מרן מה הוא לומד, וענה לו הבחור מה שלומד, אחר כך שאל אותו כ"ק מרן אם הוא חוזר על לימודו [חזר'סט?], לא ענה הבחור כלום. ואמר לו בקפידא בזה"ל, צריכים לחזור על הלימוד ד' וה' פעמים וכפל את דבריו עוד הפעם, אחר כך סיבב כ"ק מרן **מהרי"ד** את ראשו אל **הפתחא זוטא** ואמר לו, לערנען לאזט נאך דער יצר הרע, אבער חזר'ן לאזט ער בשום אופן נישט.

• • ● • •

כשהיתה מלחמת העולם הראשונה בעיצומה, ורבים מאחינו בני ישראל גוייסו ונלקחו לשדה המערכה, צבאו המונים מדי יום על דלתי ביתו של כ"ק מרן זי"ע להיוושע בברכותיו הקדושות. כל אחד קיבל תשובה וברכה לפי ענינו וצרכו, בין הבאים היה יהודי ששפך את מר לבו בדמעות: רבי,

עומדים לגייסני למערכת המלחמה ואנא אני בא?! אמר לו כ"ק מרן זי"ע כך בפשטות: מה לך מיצר, כשיבואו לגייסך אמור שבעל מום אתה, ויחדלו ממך! הלה עמד משתומם ושאל את כ"ק מרן זי"ע רבי, וכי איך אוכל לומר כן, הרי בריא ושלם אנוכי, והיה אם יבדקוני והבאתי עלי קללה, ח"ו?! אך כ"ק מרן זי"ע שוב בשלו: עליך לומר שבעל מום אתה, שמנוגע הנך! ואחר הוסיף לומר: איתא במדרש)ויק"ר פ' טו(: "כיון ששמעו ישראל פרשת נגעים, נתייראו. אמר להם משה: אל תתייראו, אלו לאומות העולם, אבל אתם לאכול ולשתות ולשמוח", והכוונה היא כך: אל תתייראו, כי בוודאי לא יבואו עליכם נגעים, רק לאומות העולם תאמרו שבאו עליכם נגעים... קיבל האיש ועשה כדברי כ"ק מרן זי"ע, ואכן מיד כשאמר זאת פטרוהו בשלום לביתו, בלי שום חקירות ובדיקות.

• • • • •

ידוע שלעתים בדרך הילוכו של כ"ק מרן זי"ע היה נעצר לשמוע הזכרות מפי יהודים שהיו צריכים לישועה, אם ברפואה או בעצה טובה, לפעמים היה נושא ונותן עם הנוכחים בענייני השעה. כשנוהג זה היה מאריך מאוד את דרך הילוכו. באחד הימים, בעת שכ"ק מרן **מהרי"ד** זי"ע יצא מביתו לעבר בית המדרש, נתקדרו השמים בעבים וגשם רב ניתך ארצה. אולם הגשם לא השפיע על מהירות הליכתו של כ"ק מרן זי"ע, שהלך עם הקאלפיק החבוש לראשו, עטוף בטילעפ, ללא מטריה וללא שום מחסה מהגשם השוטף. אט אט החלו מי הגשם להיבלע בבגדיהם של כ"ק מרן זי"ע ומלוויו, וכל הנוכחים היו רטובים עד לשד עצמותיהם, והנה הבחין כ"ק מרן ביהודים הצריכים לישועה. נעצר כ"ק מרן בדרך הילוכו והחל להתעניין בפרטים ובפרטי פרטים לגופו של ענין, אצל כל אחד ואחד הזקוק לישועה. הגבאים החלו להאיץ בקהל מבקשי הישועות, שיניחו את ענייניהם, לזמן אחר, לא בעת שכולם נוטפים מים מהגשם הרב. אולם דעתו של כ"ק מרן זי"ע לא היתה נוחה מזה, ומנעם מלגרש את הנוכחים. אחד הגבאים שהרהיב עוז נענה ואמר למרן זי"ע: "האם הזמן המתאים לכל זאת הוא רק כעת, כשאנו הולכים בדרך, והגשם יורד עלינו? הלא מוטב שנדחה זאת ונזדרז יותר בדרך הילוכינו!" על אתר נענה כ"ק מרן זי"ע ואמר: "אמשול לכם משל למה הדבר דומה, לחיילים היוצאים לפעולה צבאית מסוימת, ובדרך לפעולתם יורד גשם, האם מותר להם לנוס מהגשם? הלא במקרה כזה דין הבורח הוא כדינו של עריק מן הצבא. דין זה הוא בצבא של מטה, ועל אחת כמה וכמה בצבא של מעלה. כאשר יהודי יוצא לשרת כחייל בצבא של מעלה, כמעשינו כעת שאנו יוצאים לפעולה צבאית בצבא ה', הלא ודאי דיננו שעלינו ללכת על פי כללי הצבא ואסור לנו לנוס מפני הגשם.

• • • • •

סיפר **הרה"צ מפאלטישאן** זצ"ל שפעם בעת שהיה הגה"ק **הערוגת הבושם** בבעלזא אירע שכ"ק מרן **מהרי"ד** זי"ע ירד בעצמו לפני התיבה ואמירת "בואי בשלום" היתה בהתלהבות יתירה ועצומה, וכאשר שאלתי את הגה"ק מחוסט להעמידנו על סוד הדבר, ענה לי במשל שמדרך העולם כאשר עומדים כבר על סף מלחמה אז "דערלאנגט מען א שטארקן קלאפ" להשונא, ולזה באמירת "בואי בשלום" ברגעים אחרונים טרם שמקבלים את השבת באמירת "מזמור שיר" אשר אז כל דינין מתעברין, נתן הרבי "א שטארקן קלאפ" להשונא היצה"ר וכת דיליה.

• • • • •

אירע באחת השנים בשבת בראשית אצל כ"ק מרן **מהרי"ד** זי"ע, כאשר מרן זי"ע השתהה זמן רב בהכנותיו לפני כניסתו לבית הכנסת. משהתאחרה השעה ביותר, פנה הגבאי הרה"ח **ר' אהרן יהושע לנדאו** ז"ל ואמר למרן כי הקהל ממתין כבר זמן רב. והרהיב עוז והפטיר, שלכאורה כבר עשו די הכנות בראש השנה ויום כיפור... נענה מרן ואמר לו: איתא בגמרא (פסחים קיח.): "אמר רבי יהושע בן לוי: בשעה שאמר הקב"ה לאדם (בראשית ג, יח): 'וקוץ ודרדר תצמיח לך', זלגו עיניו דמעות. אמר לפניו: רבונו של עולם, אני וחמורי נאכל באבוס אחד? כיון שאמר לו (שם יט): 'בזעת אפך תאכל לחם', נתקררה דעתו". וביאר **במהרש"א** שם (בחידושי אגדות): "'זלגו עיניו דמעות', כי היה סבור כיון שמאכלו שוה כחמור, ישתוה גם בדעתו כחמור, כי מזונות החמור יולידו טבע חמורי. ולא נתקררה דעתו עד שאמר לו שיאכל לחם, כי טעם הדגן מביא לאדם דעת". וביאר מרן את פשר הדברים, מדוע אכן דווקא הלחם מביא לאדם דעת, דהנה 'קוץ ודרדר' צומחים מעצמם - ללא הכנה מוקדמת, ולכן הם מאכלו של החמור. ואילו 'לחם' הוא מאכל אדם, כיון שצריך להכינו בהכנה דרבה ולהתפלל אל השי"ת שהזריעה והקצירה וכל המלאכות הנעשות בפת - יצליחו. אי לכך, כשאדם אוכל מהדגן הרי הוא מקבל דעת. הפטיר כ"ק מרן זי"ע: "נוכחת אפוא לדעת את חשיבות ענין ההכנה. וכי דבר זה אתה רוצה לקחת ממני?!" (מועדי קדשך)

• • • • •

אמר כ"ק מרן **מהרי"ד** בליל הסדר שם, בדברי בעל ההגדה "ובנה לנו את בית הבחירה לכפר על כל עוונותינו", ויש לדקדק בלשון אמאי לא אמר "ונתן לנו את בית הבחירה" כמו שנאמר בכל פיסקא "אילו נתן וכו'". ותירץ לומר בהקדם דברי חז"ל (במדב"ר יד, ג) עה"פ (מלכים א' ו, ז): "והבית בהבנותו אבן שלימה מסע נבנה", אשר הם בונים אין כתיב אלא בהבנותו, מאליו היה נבנה. וסיפר כי פעם אחת, בליל ראש השנה לאחר התפילה אצל כ"ק אבי (מרן מהר"י זי"ע) הרכין את ראשו אלי ואמר לי בזה הלשון: "השבוע עסקו בבנין בית הכנסת כמה פועלים וביניהם כמה ערלים גם כן, אולם אף אחד מהם לא עשה כלום, כי הכל נעשה מעצמו. וכן היה גם בבנין בית המקדש שהגם שהיה נראה לעיני אדם שבני אדם בונים את בית המקדש, אולם באמת לא עשה שום אדם כלום בבנין, ורק הקב"ה בכבודו ובעצמו בנה אותו, ולכן אנו אומרים "ובנה לנו את בית הבחירה", כי הקב"ה בכבודו ובעצמו בנאו הוא ולא אחר".

זכותו יגן עלינו ועל ישראל אמן!

כ"ד חשוון (ה'תש"י)
יומא דהילולא קדישא
של הרה"ק רבי גדליה משה גולדמן
מזוועהיל זיע"א
בן הרה"ק רבי רבי שלמה זיע"א

עוד בצעירותו הוסמך להוראה ע"י גדולי הדור ובראשם **ר' חיים סולביצ'יק** מבריסק. כיהן כרב הרשמי בזוועהיל. נודע כבעל מוח חריף, שנון ושקול בדעותיו. בעל רוח-הקודש. מלומד בנסים. רבים פנו אליו לקבל ממנו עצה ותושייה. ענוותן. עקב פעולותיו הרבניות הואשם ע"י הסובייטים והוגלה לסיביר.

ובשנת ה'תרצ"ז עלה לא"י ואהב כל יהודי במסירות נפש.

פעם אחת אמר: "אני אינני כמו אבי. אבי מוכן למסור נפשו בשביל יהודי - ללכת מן העולם במסירות נפש ממש, אולם אני אינני מוכן לכך עדיין. מוכן אני, רק שיחתכו לי את הידיים והרגליים בשביל יהודי". קודם הסתלקותו אמר לסובביו: "איני מפחד משום דבר אחר, כי אם מדברי דוד המלך ע"ה מי ישכן בהר קדשך וגו' לא־רגל על־לשנו לא־עשה לרעהו וגו' (תהלים טו). מזה אני חושש, שמא עשיתי או גרמתי רעה למישהו..."

• • ● • •

סיפר הרה"ח **ר' יהודה לייב סלונים** שליט"א סיפור מופלא המלמדנו מהי מעלתה של קבלת ייסורים באהבה ועד כמה צריך להיזהר שלא לבעט בייסורים, ומעשה שהיה - כך היה:

"בעת המלחמה בעיה"ק ירושלים בשנת ה'תש"ח התחבאנו כולם במקלטים. אחד המקלטים בשכונת בית-ישראל שבירושלים היה באותו מקום שהיום בית-המדרש של חסידי סלונים ברח' רבי שלמה מזוועהיל, שם הצטופפנו כמו רבים מתושבי השכונה ובתוכם גם אבי האדמו"ר **רבי מרדכי חיים מסלונים** זצוק"ל. וזכינו שגם הרה"ק **רבי גדליה משה מזוועהיל** זיע"א היה עמנו. וישב בפינת המקלט ולמר בהתמדה. ולא היה נראה עליו, כי נמצא בשעת מלחמה, אהבת התורה השכיחה ממנו את כל הדאגות, ומה גם אשר היה מלומד בייסורים, ובשבילו לישב בחושך וללמוד היה דבר, שכבר התרגל לכך בעת שהתגורר בעיירת זוועהיל ברוסיה, ובעת שישב שבע שנים במאסר בסיביר. וימים מהם גם בצינוק". "בין אלו שנכנסו למקלט לחפש מסתור מפני הפגזים הייתה אשה אחת אשר ל"ע הייתה מרה נפש ולקתה קצת בשכלה, ובעת שישבה שם הייתה מתקיפה מדי פעם בצעקות את דרי המקלט, ובכל פעם היה אחד מדרי המקלט ה'קרבן' למוצא שפתיה ופותחת את חרצובות לשונה, והייתה פוגעת ועולבת ללא רחמנות, והאנשים הרגישו מאד שלא בנוח, וגם כי ידעו, שאין ממש בדבריה. האנשים ישבו שם על ביתם וילדיהם ולא היה נעים כלל לקבל מקלחת של צוננים מפיה. יום אחד, הרגישו יושבי המקלט, כי הגדישה את הסאה ואי אפשר עוד להבליג וכי הגיעו מים עד נפש "הוחלט ביניהם, כי בלית ברירה יוציאו אותה מהמקלט ושתלך לחפש ערי מקלט אצל מי שמעוניין לשמוע את דבריה. לפני שניגשו לבצע את התכנית אמרו דיירי המקלט זה לזה, כי אין זה מהנכון לעשות כזה צעד בלא לשאול את פי **הרה"ק רבי גדליה משה,** אשר יושב שם עמם במצר". "כאשר ניגשו לפני הרה"ק ואמרו לו, כי הגיעו מים עד נפש ואי אפשר עוד להבליג על הביזיונות שעוברים כאן מדי יום דיירי המקלט ומשפחותיהם, והציעו לפניו את התכנית, שעומדים לעשות בעוד כמה דקות - השיב להם הרה"ק: 'מי אני שאומר לכם מה לעשות, ובכלל מה באתם אליי לשאול? אך לפני שתרצו לבצע את זה, אבקש מכם, לשמוע סיפור על אבי **הרה"ק רבי שלמה** שנסתלק לא מזמן, לפני שלוש שנים, וכולכם הכרתם אותו.'" "בעת שהתגוררנו בזוועהיל חלתה אחותי ע"ה, וכאשר בא אבי לבית וראה את מצב בריאותה שמחמיר, אמר שהולך לחפש ביזיונות, כדי שיזכה על-ידי זה לרפואתה. וכך היה, אבי היה אפוטרופוס מטעם ה'תלמוד תורה' על שכירות של כל מיני דירות וחנויות בעיירה, והלך לחנות של אשה אחת בשוק והזכיר לה, שכבר כמה חודשים לא שילמה על החנות ששכרה ואמנם עד עתה לא הזכיר לה על החוב, אך בינתיים החוב הולך ומצטבר". "מיד החלה האשה לצעוק עליו, כיצד אינו מתבייש לבקש ממנה כסף על השכירות, ובתוך דבריה ביישה אותו: וכי חושבים אתם שאתם רבי? וכו', ובצעקתה, כי גדלה, הגיעו מיד הרבה אנשים מבאי השוק ועמדו סביבו והקשיבו, ואבי עמד ושתק והקשיב לכל דבריה ולא השיב לה כלום. כמובן, ביזיונות לא חסרו לו מהמעשה, ובא לביתו בשמחה רבה ובישר שבעז"ה הבת תבריא בקרוב, כי ע"י הביזיונות פעל עבורה רפואה, וכך היה. אחר תקופה חלתה, שוב והלך שוב לחפש ביזיונות ולא עלתה בידו בשום אופן למצוא ביזיונות, ושב לביתו בשברון לב ביודעו, כי מן השמים נגזרה הגזירה, ואכן נסתלקה אז אחותי ע"ה לבית עולמה".

אמר להם **רבי גדליה משה:** 'בימים האלו שעלה המוות בחלוננו והמצב מסוכן, ואי-אפשר לצאת מהמקלט לחפש ביזיונות, הביאו לנו את הסגולה של הביזיונות לתוך המקלט, ואיה השכל שלכם להוציא את זה החוצה?!'".

• • ● • •

אף היום לאחר פטירתו, ישנה סגולה בדוקה וידועה, כי כל מי שפוקד את ציונו בבית הקברות בשיח באדר שלוש פעמים: בימים שני, חמישי ושני ומבקש דבר מה - נושע על ציונו הקדוש. ורבים נושעו וראו ניסים גלויים הן בזיווגים, בזרע בר-קיימא, מציאת עבודה, הצלחה, פרנסה, חינוך ילדים וכו'. (גליון פניני צדיקים וירא תש"פ)

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

כ"ה חשוון (ה'תש"י)
יומא דהילולא קדישא של
הגה"ק רבי מרדכי מבילגורייא זיע"א
בן הרה"ק רבי ישכר דוב [רוקח]
זיע"א

פעם בהיותו ילד רך שמע אביו כיצד הוא מחקה אותו באמירת ברכות התורה באותו ניגון שהוא רגיל לברך, נענה ואמר לו: השתדל תמיד לעשות כפי שאני נוהג וללכת בכל הדרכים שאני הולך בהן. על הוראה אחרת שהוראו אביו הקדוש, סיפר הגה"ק מבילגורייא זי"ע, כי פקד עליו שלעולם כשיזכר בדבר ששמע ממנו, לא ישתהה ויספרו תיכף ומיד לסובביו, ואכן, כך היתה דרכו בקודש עד אחרית ימיו, כשנזכר בדבר מה הנוגע לכ"ק מרן מהרי"ד זי"ע, היה מניח את הענין שעסק בו ומרצה את הדברים שעלו בזכרונו, כשהיו הנוכחים תמהים על אבדן קשר השיחה, היה מתנצל, כי חושש הוא שישכח לאחר מכן את אותו דבר שהבזיק בזכרונו ונמצא שלא קיים את מוצא פי אביו הקדוש. קירוב זה שקירבו אביו הגדול ולימוד זה שלמד עמו בכל עת וגם בדברים נשגבים ורמים, הורו באצבע כי יניק זה חכים טובא ומדרגתו כאדם השלם כבר מילדותו, ואכן כך העיד עליו אחיו כ"ק מרן מהר"א מבעלזא בהספדו: "עצם הדבר שזכה ללמוד עם אבינו הקדוש לילות שלמים מלמד על רום מדרגתו"!

• • ● • •

כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע התבטא פעם על בנו רבי מרדכי ואמר "כשבני לומד, מסייע לי בזה לקרוא קוויטלעך". חיבה והערצה יתירה היתה נודעת לו מאביו הק'. וכפי שמסופר שפעם אחת יצא כ"ק מרן אל החסידים שנדחקו אצל פתח חדרו להיכנס אליו ואמר: "מה לכם להידחק פה, הלא גם אצל מאטיל'ע שלי תוכלו להיוושע..."

• • ● • •

מסופר שבעת שהגאון הגדול רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל בעל ה"שבט הלוי", הגיע לנחם את כ"ק מרן מהר"א זי"ע, על פטירת אחיו הגה"ק מבילגורייא, פנה אליו כ"ק מרן מהר"א ואמר לו" "לאמיר צוזאמען מעיד זיין, אז דער ברודער איז געווען א תלמיד חכם, ער איז געווען א גאון")"הבה נעיד יחדיו, שאחי תלמיד חכם היה וגאון"(וחזרו על דברים אלו כמה וכמה פעמים, ואולי היתה כוונת קדשו כדי שיתקבלו בשמים פסקיו לישועתן של ישראל, ומי יבין בסוד קדושים.

• • ● • •

פעם כשנסעו חסידים למקומות הקדושים לפני הימים נוראים כשנכנסו להיפרד מכ"ק מרן זי"ע פקד כ"ק מרן זי"ע "וועו די וועסט זיין אין טבריה זאלסטו מיך מזכיר זיין ביים ברודער... ווייס וויאיך הייס, ניין ואמר את שמו ושם אמו, ומעניין לציין כי לא בקש להזכירו אלא אצל אחיו בלבד.

• • ● • •

בעת מלחמת סיני, בשנת תשי"ז אמר כ"ק מרן מהר"א זי"ע לשלוחים שנסעו להשתטח על הציון הקדוש של אחיו הגה"ק מהר"ם מבולגרייא בטבריה, שיגידו בשמו שהוא מבקש ממנו, שילך אצל אבותיו הקדושים לעורר רחמים לפני כסא הכבוד על היהודים יושבי ארץ ישראל שזקוקים לרחמים מרובים. ממנו תוצאות חיים.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

כ"ו חשוון (ה'תקס"ד)
יומא דהילולא קדישא של הגה"ק
רבי רפאל זיסקינד הכהן מהמבורג
זיע"א בן הגה"ק רבי יקותיאל זיע"א

הגאון זצ"ל מחכמי אשכנז. מגדולי הפוסקים. בצעירותו למד במניסק ונודע בחוכמתו כעילוי. האמת הייתה נר לרגליו. לא חת מפני איש. בשנת תק"ב נתמנה לראש הישיבה במינסק. נטה לחסידות לאחר שנפגש עם **המגיד ממזריץ'** והתרשם עמוקות מאישיותו. בשנים תק"ה- תקל"ו כיהן כרב בקהילות מינסק, רקוב, וילקומיר, פינסק ופוזן. לאחר מכן נתמנה לרב קהילות אה"ו (איחוד של הקהילות היהודיות בעיר המבורג ובעיירות אלטונה וואנדסבק). לחם בתקיפות בהשכלה.

היה מתלמידיהם של **השאגת אריה והגאון מווילנה**

מספריו: ושב הכהן- שו"ת - תורת יקותיאל - מרפה לשון.

• • ● • •

כשהיה ילד קטן, בסביבות גיל תשע שנים בלבד, הפרנסים שרצו לחסוך בעלויות, החליטו כי אין צורך להביא רב, היות **ור' רפאל** הקטן ידע רב לו ויודע לענות על כל שאלה. בנוסף, היה להם חזן ששימש גם כרב, אולם בפועל, כל שאלה שהייתה להם- היו שואלים את החזן, והחזן מיד היה שואל את **רבי רפאל** הצעיר. כך העניין נמשך כשנתיים ימים, אך יום אחד פסק הדבר. אומנם **רבי רפאל** למד בהתמדה אך בסופו של דבר היה ילד בן אחת-עשרה שנים, יום אחד ראה גדיים מחלון בית הכנסת ויצר הילדות נכנס בו. הוא החליט לרכב על הגדיים ותפס גדי בקרניו והתחיל להסתובב. באותו רגע הגיע החזן כדי לשאול אותו וראה כי הוא רוכב על הגדי, זה היה הסוף לתקופת הרבנות הצעירה של **רבי רפאל.**

לא היה קל לתושבי העיר המבורג למצוא רב כלבבם. הציפיות היו גבוהות - הם חיפשו רב שיהיה גם חריף וגאון וגם נעים הליכות, רב שמצד אחד יהיה תקיף ואמיץ, ומצד שני רצו רבים מתושבי העיר כי הרב יהיה גם בעל נטייה להשכלה, שבאותם ימים כבר פשטה בקרב רבים מבני העיר. כשבא לפניהם **רבי רפאל** הכהן- נראה היה להם כי מצאו את האדם המתאים. על גאונותו העידו עליו ספריו, ונועם הליכותיו היה בולט לעין. כשבא **רבי רפאל** לראשונה להמבורג פגשוהו תחילה כמה מעשירי העיר, שנטו להשכלה. הם רצו לדעת האם ישנו סיכוי כי יום אחד הרב יעזור להם ויחזקם בהפצת רעיונות ההשכלה, לפיכך אמרו לו- 'כי אם רצונו להתקבל כרב העיר, עליו לנסוע לברלין ולקבל שם הסכמה מאת משה מנדלסון, מי שהיה מנהיגם של המשכילים, וזאת על מנת שמנדלסון יתהה על קנקנו של הרב החדש'. **רבי רפאל,** שגדל והתעלה בליטא, שם לא הכירו עדיין את נגע ההשכלה, לא שמע את שמו של אותו משכיל נסע לשם לתומו. משהגיע את ביתו של מנדלסון בברלין נכנס פנימה. לתדהמתו, מצא אותו יושב ולומד תנ"ך בגילוי ראש (זאת משום שאחת מהאידיאולוגיות שלו הייתה לוותר על המנהגים. הוא טען כי המנהגים הם לא חובה, וכיוון שהיהודים נראים אחרת, הגויים שונאים אותם). **רבי רפאל** נדהם, מעולם לא חשב כי ייתכן דבר שכזה. מנדלסון הרים את ראשו וקיבל בשלום לבבי את הרב, עליו ידע ממברק שקיבל ממשכילי המבורג. הרב הנסער, שהיה איש אמת ולא חת מאף אדם, ענה לו בתקיפות: "אין שלום אמר ה' לרשעים" (ישעיה מח כב). ועוד בטרם ענה לו מנדלסון, המשיך הרב ואמר: "לקבל הסכמה מפורק עול שכמוך?! עדיף לי להיות מנקה רחובות מלקבל הסכמה על רבנותי מאפיקורס שכמותך!" ובמרירות לב יצא מהבית. עוד לפני שהגיע להמבורג הגיע לשם מברק ממנדלסון שכותב: "עדיין לא הספקתי לדבר איתו וכבר צעק עליי וחרף אותי שאני לומד תנ"ך בגילוי ראש, וזאת למרות שבא לקבל ממני הסכמה- קרא אותי בשם 'אפיקורס', דווקא בגלל זה אני ממליץ לכם לקבל אותו, מכיוון שאיש אמת הוא באופן מוחלט, ולא ישא פני איש". וכך קיבל את המינוי ושימש כרבה של אה"ו ונלחם במשכילים.

• • ● • •

פעם אחת בא אל ר' רפאל אחד מן ה"משכילים", שהיה תלמיד של מנדלסון, ואמר לו: "שמעתי שהרב אומר שכל אדם מרומז בתורה. אולי יוכל לומר לי היכן מרומז מנדלסון בתורה?". מנדלסון היה בעל מום (היה גיבן), והיה חותם את שמו: מבמ"ב (משה בן מנחם ברלין. כי היה גר בברלין). אמר לו **הרב רפאל הכהן** על אתר: "מָשְׁחָתָם בָּהֶם מום בָּם ראשי תיבות: מבמ"ב - לא יָרְצוּ לכם". וה"משכיל" נדהם מחוכמתו הרבה של הרב ועזב את הרב בבושת פנים.

נולד ונפטר ב-כ"ד מר-חשוון והתקיים בו הפסוק "את מספר ימיך אמלא". ציונו בגרמניה. (גליון פניני צדיקים וירא תש"פ)

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

ברכה מרובה

למכובדינו הדגול

הר"ר **ישראל פינק** הי"ו

בית שמש

אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה,

להגדיל תורה ולהאדירה

לרגל כ"ב חשוון יומא דהילולא קדישא

של הרה"ק **מהרי"ד מבעלזא** זיע"א

זכות הצדיקים יגן בעדו

ויזכו לנחת מכל יוצ"ח ולכל הטוב

ברכה מרובה

למכובדינו הדגול

הר"ר **החפץ בעילום שם** הי"ו

אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה,

להגדיל תורה ולהאדירה

לזכר נשמת בעלי ההילולא נ"ע זיע"א

זכות הצדיקים יגן בעדו

ויזכו לנחת מכל יוצ"ח ולכל הטוב

שבת שלום ומבורך!

להארות והערות וכן להצטרפות לקבלת הגליון בדוא"ל, שילחו את כתובתכם לכתובת המייל: smwhtwbh@gmail.com
או בטלפון - 054-844-3494 ובהשארת הודעה, לציין עבור גיליון שמועה טובה
וכן מי שנדבו לבו לקחת חלק בזיכוי הרבים דרך תרומות והנצחות האפשריות כדלהלן:
א. דרך הקישור שמועה טובה
ב. דרך מערכת קהילות: חייגו 073-275-7000 , הקישו מס' קופה 10204 ופעלו לפי ההוראות.
ג. שילחו את בקשתכם לכתובת המייל הנ"ל. ואי"ה ניצור עמכם קשר בהקדם.
ד. חייגו לטלפון הנ"ל (וכן תוכלו להשאיר הודעה).